Posebna izdaja.

Posamezna številka 10 vinarjev.

Štev. 179 a. V Ljubljani, v nedeljo, 9. avgusta 1914. Leto XLII.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 26·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo . „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 18 v
za dvakrat . . . . „ 15 „
za trikrat . . . . „ 13 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 20 vin.

Poslano:
enostolpna petitvrsta po 40 vin.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Vojska z Rusijo.

Med Avstrijo in Rusijo se je vnel ogenj 6. avgusta, ko sta dunajski poslanik v Peterburgu Szapary in ruski poslanik na Dunaju, Šebeko, dobila vsak svoje potne liste nazaj. Avstrija je napovedala Rusiji vojsko, ker se hoče otresti tiste neznosne môre, ki je tlačila našo državo že leta in leta, bremena, ki je ležal na nas in nas grozil zadušiti.

Rusija je vodila tiho vojsko zoper nas na Balkanu že več let, vojsko, ki smo jo čutili na našem hrbtu in v našem gospodarstvu. Srbija je bila samo eksponent, samo kozel, ki ga je Rusija pošiljala v boj za svoje namene. Kadar je hotela Avstrija na Balkanu varovati svoje pravice, je vedno zadela na Rusijo, ki je Srbijo v ogenj pošiljala. Tako je bilo za časa aneksije Bosne in Hercegovine, tako tudi za časa balkanske vojske, ko so Srbi hoteli dobiti lastno pristanišče ob Jadranskem morju. Pristanišče naj bi pa bilo v resnici opirališče ruske mornarice v Sredozemskem morju in pa jez Jadranskega morja. Obakrat je morala Avstrija braniti svoje zahteve z mobilizacijo, drugače bi nasproti Rusiji sploh ne prodrla.

Najžalostnejše poglavje iz tega boja, ki ga vodi Rusija proti monarhiji, je pa to, ki ga mi doživljamo. Rusija se je postavila na stran onih, ki so razpeli svoj plašč črez glave zarotnikov, moralnih provzročiteljev in krivcev sarajevskega umora. Rusija ne pusti, da bi se enkrat za vselej izčistilo ozračje v Srbiji, v katerem še vedno živi duh krvi in umora lastnega kralja. Rusija je nastavila nož na prsi onim, ki bi radi desinficirali gotove ljudi v Srbiji in ustvarili tak miljê, v katerem je mogoče dihati in kulturno živeti! In ruski car imenuje to delo »sramotno vojsko proti slabi državi«! Ali ne pomeni to izčiščenje Srbije pravo kulturno delo za vse človeštvo? Vsa Evropa bi morala biti hvaležna naši državi, da se napravi enkrat konec podivjanosti in kulturni propalosti, oziroma tistim, ki so Srbijo tako daleč pritirali.

Še nikdar ni imela naša država z Rusijo nobene vojske, in prvič v zgodovini se sliši, da križata ti dve državi orožje. Ruska vlada pa bi lahko prihranila to sramotno vojsko sama sebi in se lahko obvarovala madeža, ki ga ji bo vedno brala kulturna zgodovina Evrope.

»Duh, ki je pripustil, da so Srbi lastnega kralja in njegovo ženo umorili,« je pisal cesar Viljem carju Nikolaju, »živi še vedno v oni deželi. Brezdvomno boš z mano ene misli, da doleti vse one, ki so za ta gnjusni umor moralno odgovorni, zaslužena kazen.« Rusija je drugih misli, zato je začela »najstrašnejšo vojno, kar jih je Evropa sploh doživela,« kakor se je izrazil cesar Viljem carju Nikolaju. Na Rusijo pade strašna odgovornost za to vojsko.

Kazen za to Rusiji ne bo odšla. Rusija se bo bila na življenje in smrt. Že sedanja znamenja kažejo, da bo ta evropska vojska, ki jo je izzvala, njo samo strašno zadela. Že sedanji vojni dogodki so dokazali, da ni na vojsko dovolj pripravljena in da jo je pahnila v bojni metež samo človeška strast in ne mirna preudarjenost in hladen razum. Bulgari so se jim izvili iz rok, Rumuni se izvijajo, Poljaki na Ruskem z velikanskim navdušenjem pozdravljajo avstrijske in nemške čete. Stoletna Varšava se pripravlja, da sprejme svoje rešitelje izpod ruskega jarma v svoji sredi. Rusija dela račune, ampak ti računi so zmešani! Čas bo to pokazal.

× × ×

RUSKA KAVALERIJA POIZKUŠALA PRODRETI NA AVSTRIJSKO OZEMLJE, A JE BILA ODBITA.

Dunaj, 8. avgusta. (Kor. urad.) Danes ob 11. uri 30 minut dopoldne je prišlo od avstrijsko-ruske meje poročilo, da so včeraj dopoldne ruski kavalerijski oddelki nadaljevali svoje poizkuse priti na avstrijsko ozemlje. **Pri kraju Adamovka se je ob 8. uri zjutraj bil boj med našimi obmejnimi četami in ruskimi kozaki, ki so po daljšem ognjenem boju bili odbiti in so se morali umakniti na rusko ozemlje.**

POROČILA O BOJIH OB AVSTRIJSKO-RUSKI MEJI.

Dunaj, 9. avgusta. (C. kr. koresp. urad.) Poročilo o boju pri Novoselici

LISTEK.

Naša monarhija v vojni proti Srbiji.

Hrvatski listi priobčujejo naslednje črtice Rode-Rode, ki jih je priobčil v »Vossische Zeitung« in ki podajejo jasno sliko o vojnem razpoloženju to- in onstran Save.

»Četudi sem danes daleč od Srbije, vendar natančno vem, kaj se je v Belgradu dogajalo na predvečer vojne; kajti ob dveh takih prilikah sem bil v Belgradu. Prvič je sicer ostalo brez vojne in ni padel niti en strel.

Začetkom oktobra leta 1908., na dan 30letnice okupacije Bosne in Hercegovine, je Aehrenthal proglasil aneksijo tega s krvjo napojenega avstro-ogrskega ozemlja. Velikosrbske želje so imele biti pokopane.

Toda one so živele in postajale vedno strastnejše. Spomladi je postal položaj neznosen. O čem vsem se tedaj ni sanjalo v Belgradu! O razpadu Avstro-Ogrske, češ, da se slovanski narodi ne bodo hoteli boriti proti srbskim bratom. O ruski vojski, ki da je že prekoračila mejo. O puntih v Pragi, Ljubljani, Zagrebu, Mostaru. O Nemcih in Mažarih, ki se tresejo pred srbskimi ročnimi granatami.

Da, pred ročnimi granatami. Te črne okrogle stvarice bi se mogle imenovati nedolžne, ako bi ne bile nedavno v Sarajevu ubile prestolonaslednika — od njih se je tedaj pričakovala propast Avstrije in zmaga velesrbske misli.

Kdor sam ni bil nikoli nor, ta norosti ne more razumeti. Improvizirane čete so se preskrbele z granatami, ki so imele pasti v Bosni. Makedonski četaši so se pred Belgradom vežbali v metanju bomb.

V kavarni »Grand Hotela«, kjer so drugače ministri in sekčni načelniki ob belem dnevu hazardirali, se je klicalo: »Smrt Avstrijcem!« V veliki dvorani pri Kolarcu je tedanji prestolonaslednik Jurij poljubil srbsko trobojnico, ljudje krog »Narodne Obrane« pa so se vrezavali v roko in kri otirali z zastavo . . . Vsako jutro se je prestolonaslednik vežbal v streljanju na ogromnega orla na milenijskem spomeniku, ki stoji nasproti Belgradu na ogrskih tleh.

Po mestu se širijo vesti: Avstrijski monitorji se usidrujejo na otoku, avstrijske divizije se zbirajo v moravski dolini. Časopisi so pa polni navdušenja in kateri huje piše, tistega najbolj kupujejo. V gledališču igrajo krvavo delo »Hadži-koji« (v katerem se Bosna zedinjuje s Srbijo).

Medtem je pa v Zemunu stal Filipovičev polk št. 70. Osemdesetkrat po 100 mož njihovega jezika, pravoslavne vere, je skozi mesece stalo v najtežavnejši mejni službi, ponoči in podne, v blatu in solncu; niti en mož ni dezertiral, niti enega ni bilo, ki bi ne bil vzklikal, ker je imel v kratkem iti nad Srbe. Iz vojašnic so odmevale bojaželjne pesmi. Vežbanje strojnih pušk se je pa čulo prav v belgrajski kraljevi dvor in v urad srbskega vojnega ministra Živkoviča.

Mihajlo Živkovič je rekel 24. marca: »Jutri bomo zajutrkovali v Belgradu, obedovali pa v Petrovaradinu.« Še istega dne je bojaželjnost Izvoljskega podlegla pritisku nemškega grofa Pourtalesa. V Belgradu tega še nihče ni vedel, ko sem 25. marca ob šestih zjutraj dobil brzojavko, da je »Amalija obolela«. Hitel sem na avstrijsko poslaništvo, kjer je vše spalo. V ministrstvu za zunanje stvari ni nikogar. Nemški poslanik princ Ratibor je že delal. Na mojo vest je samo resignirano zganil z rameni. Ni mi bilo dano veselje, da Srbom prvi povem Izvoljskijev poraz. Ko sem v drugo prišel v zunanje ministrstvo, mi je prišel nasproti Spalajkovič, ves bled, minister Milovanovič je jokal . . .

× × ×

In še enkrat sem v Belgradu doživel predvečer vojne: 1912, 30. septembra, ko je kralj Peter tako nenadoma izdal povelje za mobilizacijo.

Nad Belgradom je zavladala svinčena tihota.

V Carigradu sem osem dni prej doživel izbruh vulkanskega fanatizma. Z letargijo mužika je srbski vojak stopal pod svojo zastavo nasproti neznani osodi, strašnemu sovražniku. Vendar je šel s svetim čuvstvom udanosti, v nemi pokorščini. 14 odstotkov svojega prebivalstva je tedaj oborožila Srbija. Kolone so kompletne in nadkompletne odhajale proti jugu. V onih dneh so se zares izkazale.

Vem in čutim, kako je bilo tudi topot v Belgradu na predvečer vojne; sovraštvo je obvladalo staro in mlado. Ljudje vzklikajo proti Avstro-Ogrski in zahtevajo vojno.

Toda v 300 avstrijskih garnizijah in 300 oficirskih zborih ne vlada nič manj veselo razpoloženje; konečno je stari vladar dvignil roko; naj pade njegova roka in zdrobi belega orla tam onstran Save.

Leta 1909., ko bi bili mogli, smo storili naopak; leta 1912., ko smo morali, smo ostali prekrižanih rok. Franc Ferdinand pade v morilske srbske roke. »Maščevanje za Franca Ferdinanda!« je zdaj geslo vseh narodov.

Avstrija koraka. Sedaj ali nikoli. Naše žito je pod streho, dva poletna meseca imamo še pred sabo. V dveh mesecih bo Srbija obvladana, naša vojska pa pripravljena, da se z nekom drugim, večjim, sprime, ako bo hotel.

Avstrija koraka. Na stotine polkovnih godb svira danes Radeckega koračnico. Vojska izpred Mortara in Novare, izpred Kustoce — Nemci, Slovani, Mažari in Rumuni se bodo radi borili za našega starega vladarja. Boj črnega orla z belim — še nobeden prejšnjih ni bil v Avstriji tako popularen, kakor je ta. Maščevanje za Frana Ferdinanda!

V ponedeljek bom stal poleg Save, da si to pogledam.«

dne 6. t. m. moramo v toliko popraviti, da se orožniški stražmojster, ki je vodil tako pogumen napad na višino Mohile, piše Evgen Gadza. Prve strele na tem delu meje so zgodaj zjutraj oddali obmejni straži prideljeni orožniki, ki so se tudi v drugih manjših bojih zelo odlikovali. Kakor se dodatno poroča, so ti orožniki zaslužili odlikovanje že pred izbruhom vojske. Na nekem patruljnem obhodu iz Popovca čez Dudyn proti severu je zapazil vodja Ivan Baranek dne 2. avgusta med 9. in 10. uro dopoldne štiri ruske jezdece, ki so prekoračili mejo in jezdili proti Szpaki in Popovcu. Baranek je skokoma jezdil proti njim in jih došel pri Szpaki, 600 korakov od meje. Ko so ga Rusi zagledali, so se pripravili za napad. Baranek jih je pustil, da so prijezdili v bližino 60 korakov, nakar je hitro oddal deset strelov iz pištole, ki so podrli vodjo sovražne patrulje s konjem vred. Oba sta se hitro spravila pokoncu. Vodja patrulje je takoj zopet zasedel konja in pričel s svojimi tovariši bežati, pri čemer je izgubil svojo čepico in štiri specialne zemljevidne liste. Končno še pripomnimo, da je nadporočnik Sigismund Monovarda pl. Jana, ki se je dne 5. avgusta pri obrambi Podwoliczyske posebno odlikoval, neposredno po pogrebu nekega najbližjega družinskega člana kljub žalosti takoj hitel na bojno polje in tam s svojo hladnokrvnostjo povzročil ugoden izid boja.

SKAVTI PREMAGALI KOZAKE.

Lvov, 9. avgusta. (C. kr. koresp. urad.) »Gazetta Poravna« poroča iz Krakova, da je 800 poljskih skavtov pod stotnikom Frankom ponoči napadlo okoli 1000 večinoma spečih kozakov pri Mišovu. Boj je trajal nekaj ur in se je končal s popolnim porazom kozakov, ki so imeli okoli 400 mrtvih in ranjenih. Na naši strani je 140 mrtvih in ranjenih. Mišov je v naših rokah.

VSTAJA UKRAJINCEV?

Dunaj. Cenzurirana Pijeva korespondenca pravi, da se bode proti divjemu ruskemu kozaštvu dvignilo 41 milijonov Ukrajincev.

RUSKI VJETNIKI V LINCU IN SOLNOGRADU.

Solnograški »Volksblatt« piše, da je v Solnograd dospela večja ruska družba — okrog 70 oseb — katere so ondi internirali. Transport nadaljnih 100 Rusov se pričakuje. V Linc so dosedaj pripeljali 130 ruskih beguncev. Nekega ruskega častnika so nastanili v grajski vojašnici.

BOJI OB RUSKI MEJI.

Berolin, 9. avgusta. (C. kr. koresp. urad.) Wolffov biro poroča: Tretja ruska kavalerijska divizija je prekoračila dne 6. t. m. mejo pri Romčihenu, južno od Evdtkuhnen. Ko je zagledala nemško kavalerijo, se je zopet vrnila na rusko ozemlje. Železnice, katere so Rusi razdrli, se popravljajo, prav tako tudi most med krajem Schoppinitz in Sosnovice. Železniška proga Aleksandrovo—Vlozlawek je zopet vporabna. Avstrijska konjenica je zasedla Ollkusk in Wolbrom in stopila v zvezo z nemškimi obmejnimi četami 6. armadnega zbora, ki se nahaja na Rusko Poljskem.

SPOPAD NA CESTI V KOVNO.

Berolin. Ruske čete se umikajo na cesti proti Kovnu. Pri Jurburgu je bil ostrejši spopad, pri katerem so bili Rusi premagani.

ARETACIJA RUSKEGA MINISTRA.

Landsberg. Tu so aretirali ruskega ministra za bogočastje, ko se je vračal iz počitnic domov. Prepeljali so ga v Stettin.

× × ×

VSTAJENJE POLJSKE.

Krakov, 7. avgusta. Vesti o ustanovitvi poljske vlade v Varšavi so tu povzročile navdušenje, kakršnega še svet ni videl.

OKLIC GLAVNEGA POVELJSTVA AVSTRO-OGRSKE ARMADE POLJAKOM.

Dunaj, 9. avgusta. (Kor. urad.) Ko so avstro-ogrske čete prestopile rusko mejo in stopile na ozemlje ruske Poljske, je bil izdan naslednji oklic na poljski narod:

Poljaki!

Po božji volji, ki vodi usodo narodov in oblasti našega Najvišjega vojnega Gospoda so prekoračile mejo armade zaveznikov avstro-ogrske monarhije in Nemčije. **Naše armade prinašajo Vam, Poljaki, osvoboditev od moskovitskega jarma. Zaupajte našim zastavam! Prinašajo Vam pravičnost.** Milijoni poljskega naroda so že približno eden in pol stoletja združeni z donavsko monarhijo in nemško državo ter so se tu odlično kulturno razvili in od časa kralja Sobieskega, ki je v težkih časih avstrijskim deželam prinesel krepko dejansko pomoč, so tradicije Poljakov ozko zvezane z zahodnima sosednima državama. Mi prihajamo sem, razumevajoč viteštvo in visoko nadarjenost poljskega naroda — da razdrobimo verige, ki so omejevale poljski narod okoristiti se s pridobitvami zahodne kulture.

Oklic nadalje poudarja vsiljeno vojsko in poudarja, da je bila vojska vsiljena vladarju, kateremu se ima Evropa desetletja zahvaliti za mir, ter pravi: Kot zmagovalci Vam bomo dali pravičnost in človečanstvo. Poljaki, zaupajte se brez ozira našemu varstvu, podpirajte nas in naša prizadevanja s polno dušo, in vsak dobi pravico. Izvršujte dolžnosti svojega poklica v korist svoje domačije, dolžnosti, ki Vam jih je naložila volja Boga, Vsemogočnega, ki Vam jih je po sedanjem izpremenjenem položaju pokazal.

Glavno poveljstvo c. in kr. avstro-ogr. armad.

RUSIJI SE NI POSREČILO USTAVITI AVSTRIJSKIH REZERVISTOV.

Krakov. »Czas« poroča: Mobilizacija je bila v Varšavi razglašena 31. julija ob 10. uri zvečer. Takoj so zaprli vse javne lokale. Avstrijskim državljanom, ki so vsled mobilizacije v Avstro-Ogrski hoteli domov k svojim polkom, policijski predstojnik ni hotel izročiti potnih listov. Šele po odločnem nastopu avstrijskega konzula je okoli 2000 rezervistov skupno s konzularnim osobjem lahko odpotovalo proti Čenstohovu. Tu so bili obenem z 120 iz Peterburga došlimi italijanskimi rezervisti na ukaz vojaškega poveljnika aretirani. Šele ko so nemške čete zavzele Čenstohov, so lahko rezervisti nadaljevali svojo pot čez nemško ozemlje.

RUSKI REZERVISTI NISO MOGLI V VOJAKE.

Krakov. Kako počasi se vrši ruska mobilizacija, dokazuje dejstvo, da je bilo iz Čenstohova vpoklicanih 3800 rezervistov, od katerih jih je pa moglo k vojakom le okoli 200, ker so Nemci prej zasedli Čenstohov, predno so mogli rezervisti odpotovati.

PROTI VARŠAVI.

Berolin, 6. avgusta. Nemške čete so prekoračile rusko mejo ob železnici pri Mlavi in Janovu ter korakajo dalje proti Varšavi.

× × ×

BALTIŠKE OBALE.

Königsberg, 7. avgusta. Po vesteh iz Litve sprejemajo Litavci nemške čete popolnoma prijateljsko. **Tudi Leti se puntajo proti Rusiji.** Nemška mornarica odlaša z bombardiranjem baltiških pristanišč, ker je v njih večina prebivalstva nemške narodnosti.

× × ×

RUSKA DUMA SKLICANA.

Peterburg. Car je sklical dumo in državni svet, da votira potrebne kredite.

Vojska s Francosko.

BOJI OB FRANCOSKI MEJI.

Berolin, 9. avgusta. (C. kr. koresp. urad.) Wolffov biro poroča: Nemške obmejne straže v Oberelsasu so bile napadene od francoskih čet, ki so došle v smeri od Belforta. Francoske čete so se morale ustaviti.

FRANCOZI NAPADLI NAŠ KONZULAT.

Budimpešta, 7. avgusta. Prispele so vesti, da je množica napadla naš konzulat v Parizu, a jo je policija razgnala.

NAPADI NA NEMCE V PARIZU.

Berolin, 8. avgusta. (Koresp. urad.) »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše o napadih na Nemce v Parizu: Napadi na Nemce v Parizu so se vršili že dolgo časa pred nemško mobilizacijo. Že koncem julija je cela vrsta Nemcev prosila nemško poslaništvo v Parizu za varstvo, češ, da se Nemcem odrekajo prenočišča in se jih napada na cesti. Taki klici po pomoči so se množili dan za dnevom, da je nakrat stala na nemškem poslaništvu cela uprav nepregledna množica Nemcev brez strehe. Višek napadov pa je bil na prvi mobilizacijski dan dne 2. avgusta. Mnogoštevilni begunci so poročali, **da so Nemcem v Parizu Francozi razbili prodajalne in jih oplenili.** Policija je vse to gledala prekrižanih rok. **Sovražnosti proti Nemcem so v Parizu tako narastle, da je bila v mestnem okraju Pelle-Ville pravcata vstaja. Nemško poslaništvo je bilo uprav v oblegovalnem stanju,** kar je spominjalo na svoječasni oblegovalni položaj mestnega dela v Pekinu. Ko se je nemški poslanik sam podal k francoskemu ministrskemu predsedniku, so ga na ulici napadle dame in ga psovale.

MEDNARODNEMU PRAVU NASPROTNO GRDO RAVNANJE Z AVSTROOGRSKIMI DRŽAVLJANI V FRANCIJI.

Akoravno med Avstro-Ogrsko in Francijo še ne obstoja vojno razmerje, ravna Francija po došlih poročilih z našimi državljani na najbrutalnejši način. Brezobzirno jih izganja, preganja iz njihovih stanovanj in grdo z njimi postopa. Posestniki vil na francoski rivieri morajo, ker jih bojkotirajo, sami nositi svojo prtljago in z ženami in otroci šest ur preko gorovja bežati k italijanskim železniškim postajam.

BOJKOT FRANCOSKEGA BLAGA NA OGRSKEM.

Budimpešta, 8. avgusta. (Kor. ur.) Kavarnarji so sklenili vse blago francoskega izvora vojnemu ministru brezplačno dati na razpolago. **Bojkot proti francoskemu blagu vsak dan narašča.** Včeraj so dame aristokracije pričele z akcijo bojkotirati blago francoskega izvora, francoske toaletne potrebščine in francoska kopališča. V »Narodnem kazinu« bo tozadevno prihodnji teden posvetovanje.

AVSTRIJSKI PODANIKI NA FRANCOSKEM.

Pariz, 8. avgusta. (Kor. urad.) Podanike Avstro-Ogrske, ki Francoske niso mogli pravočasno zapustiti, je spravila francoska vlada v zahodne francoske okraje ter jim obljubuje svoje varstvo.

FRANCOSKI AVIATIK UBIT.

Basel, 7. avgusta. Zasebne vesti poročajo, da je včeraj krožil neki francoski aeroplan nad nemško utrdbo Intein. Ko so ga zapazili, so začeli s trdnjave nanj streljati in zrakoplovec je padel mrtev na zemljo.

IZGON ITALIJANOV IZ FRANCIJE.

Turin, 5. avgusta. (Zasebno.) »Stampa« poroča, da se je v številnih posebnih vlakih s francosko-italijanske obmejne postaje Modane v Turin pripeljalo več tisoč italijanskih delavcev s svojimi otroci in z ženami. Delavci pripovedujejo, da so zaprli v Franciji obrate in odpustili delavce. Italijanske delavce so pozvali, da morajo v 24. urah, v oddaljenih provincah pa v dveh do treh dneh zapustiti deželo. Mnogim niso niti plač izplačali. Veliko jih je peš popotovalo do meje. V Modanu se je zbralo nad 6000 italijanskih beguncev, ki jih niso mogli naprej prepeljati. Italijansko železniško ravnateljstvo je dirigiralo v Modano 100 voz III. razreda. Tudi v Aosto je došlo veliko italijanskih beguncev, ki so prišli iz Francije v Italijo čez mali Sv. Bernard deloma peš, deloma na kmečkih vozovih.

Strategično zasedanje Belgije po nemških četah

je vzbudilo največjo pozornost in ostro očitanje Nemčiji od strani nasprotnikov. Državni kancler je opravičil to kršenje mednarodnega prava s samoobrambo. Če bi Nemčija ne napravila tega koraka, bi brezdvomno Francija udrla skozi Belgijo, kar bi bilo za Nemčijo katastrofalno, ker na tej strani ni utrjena. Ob tej priliki naj omenimo dogodek, ki je pred nekaj leti vzbudil največjo pozornost in vznemirjenje. Skrivna komisija, sestavljena iz francoskih in angleških častnikov generalnega štaba — med njimi je bil eden najuglednejših angleških vojskovodij, feldmaršal French — je prepotovala v soglasju z belgijsko vlado vso Belgijo, da bi pregledala belgijske obrambne naprave proti Nemčiji in napravila načrte za bodočo vojsko z Nemčijo. Stvar je prišla na dan, kar je bilo neljubo posebno belgijski vladi. Od tedaj je vedela Nemčija, v kake namene naj bi služila Belgija v veliki vojski. Z hitro odločnostjo je Nemčija preprečila načrte svojih sovražnikov.

VAŽNOST MESTA LÜTTICH OB SEDANJI VOJSKI.

Trozvezna armada operira s strašno naglico. Poročali smo že včeraj, da je osvojila Lüttich, kar je za francosko-nemško vojsko velikanske važnosti. Lüttich obdaja pas utrdb v obliki elipse, ki so oddaljene od mesta 6 do 9 km. Posamezne utrdbe so oddaljene ena od druge 3·5 do 6·5 km. Belgija je namreč takozvano spodnjo črto ob reki Maas, ki tvori najkrajšo zvezo med Berolinom in Parizom skozi Belgijo, od leta 1888. do l. 1892. utrdila in dala trdnjavam Lüttich in Namur značaj oklopnih utrdb. Lüttich je dobil 50 km dolg pas, ki obsega 12 utrjenih točk. Namur pa obdaja v razdalji 41 km 9 utrjenih točk. V teh 21 utrdbah je postavljenih 21 opazovalnih oklopnih postaj. V 171 oklopnih stolpih je 212 trdnjavskih topov. Z zavzetjem Lütticha so prodrli Nemci središče obrambne črte, ki se je ustvarila za zaslombo tistih belgijskih armadnih oddelkov, ki so poklicani za odpor proti prodiranju sovražnika. Navedene utrjene črte zapirajo vse ceste, ki vodijo iz Nemčije in iz Francije v Belgijo. Če bi se bila tu zbrala pravočasno belgijska armada, bi se bila naslonjena na trdnjave, precej časa držala. Zdi se, da se belgijska armada ni pravočasno mobilizirala in razvrstila. Zato bo zdaj prisiljena, da se umakne v Antwerpen (razdalja Lüttich—Antwerpen 120 km = 30 ur, oziroma dvadneven marš). Pri bliskovitih operacijah naše zvezne armade izgubi lahko tudi to postojanko in bo vržena čez francosko mejo ali pa bo uničena. Iz Lütticha v Pariz znaša zračna daljava 360 km ali 90 ur hoda, pri bojnem maršu 7 dni. V zmagovitem prodiranju se lahko podaljša na 14 dni, če računamo, da se bo bila glavna bitka 5—7 dni.

NEMCI V BELGIJI.

Pariz, 7. avgusta. Nemci so vpadli v Belgijo v pokrajini Liége ter bombardirajo mesti Namur in Liége. (Op. ur.: Namur ima 32.000 prebivalcev, Liége pa, srce valonskega ozemlja, 200.000. Medtem je Liége, t. j. Lüttich, že padel.)

IZGREDI PROTI AVSTRIJCEM IN NEMCEM V BRUSELJU.

V ponedeljek predpoldne se je bruseljskega prebivalstva, nahujskanega po zlaganih vesteh pariških listov, polastilo ogorčenje proti Avstrijcem in Nemcem. V gostilnah, kavarnah, tudi v hotelih, zlasti pa po ulicah je odmevalo sovražnih klicev proti Nemcem in Avstrijcem. Opoldne se je zbralo pred veliko nemško trgovino Tietz več sto ljudi, ki so med groznim kričanjem začeli razbijati izložbe, groziti uslužbencem ter se pripravljati, da bi ropali. Prihitela je močna straža, ki pa množice ni mogla razgnati. Šele ko je straža oddala dokaj slepih strelov, se je ljudstvo streznilo ter se umaknilo s pretnjo: Torej nocoj! Nemški poslanik von Below in zastopnik Avstro-Ogrske grof Clary se trudita, da omogočita Nemcem in našim državljanom, da odpotujejo.

Prebivalstvo v Belgiji in na Francoskem streljа na nemške vojake.

Berolin, 9. avgusta. (Kor. urad.) K bojem za Lüttich se poroča, **da je belgijsko prebivalstvo** dežele nastopilo proti nemškim vojakom, ko so vršili svojo dolžnost in **iz zasede nanje streljalo. Proti ranjencem je prebivalstvo izvrševalo grozovitosti.** Ravno tako so tu poročila **o sovražnostih francoskega prebivalstva, ki je nasproti Metzu streljalo in ustrelilo iz zasede nekaj nemških vojakov.** Po teh dogodkih je mogoče, da je na Francoskem in v Belgiji organizirana in pripravljena proti našim četam **vojska domačih prostovoljcev četašev.** Ako se to potrdi, tedaj naj si sovražnik posledice pripiše samemu sebi. Proti prebivalstvu, ki kaj zakrivi, se bo postopalo z največjo strogostjo.

O črnogorski napovedi vojske Avstro-Ogrski.

Dunaj, 8. avgusta. (Kor. urad.) Nota črnogorske vlade avstro-ogrski vladi, ki ustvarja vojni položaj med tema državama, pravi, da je Črnagora prisiljena za obrambo srbstva prijeti za orožje. Obenem se proglaša misijo avstro-ogrskega zastopnika v Cetinju za končano.

S srbskega bojišča.

NA SRBSKEM BOJIŠČU NIČ NOVEGA.

Dunaj, 9. avgusta. (C. kr. koresp. urad.) Z južnega bojišča ni došlo nič novih poročil.

TRIJE SRBSKI PARNIKI UJETI.

Budimpešta, 9. avgusta. (C. kr. korespondenčni urad.) Po zasebnih poročilih iz Nove Moldave so včeraj izvršili obmejni orožniki drzen čin. Že nekaj dni so ob Spodnji Donavi čakali ugodne prilike, da bi ujeli nekaj srbskih ladij. Ta prilika se jim je nudila včeraj. Pripluli so srbski osebni parnik »Šumadija« z 51 srbskimi potniki, srbski parnik »Beligrad« s 150 srbskimi potniki in tovorna ladja z 21 Srbi. Na tej se je nahajala velika množina lesa in okoli 50 vagonov pšenice. Obmejni orožniki so z več strani napadli ladje, jih prisilili, da so se ustavile ter jih privlekli na ogrsko obrežje. Vse srbske potnike so proglasili za vojne ujetnike in jih izročili vojaški upravi. Srbsko trgovsko ladjevje obstoji iz devetih ladij, tako da je sedaj tretjina ujeta.

VOJVODA PUTNIK.

Dunaj. Srbski načelnik generalnega štaba, vojvoda Putnik je iz Thurn-Severina **odpotoval v Niš.**

BOJ PRI BELGRADU.

Dunaj. Dunajski in graški listi prinašajo poročila »Südslavische Korrespondenz: Srbske trditve, da je srbska garnizija zapustila Belgrad, so neresnične. Zgornja, kakor tudi spodnja trdnjava je zasedena z artiljerijo in oddelki strojnih pušk. Ob obrežju so močne srbske čete. Vse dosedanje artiljerijske boje **so pričeli Srbi.** Zadnje obstreljevanje je srbske utrdbe tako poškodovalo, da je položaj srbske artiljerije skoro nevzdržljiv. Srbi so sicer poizkušali popraviti škodo, pa je naša artiljerija to preprečila.

NOVO SRBSKO PRESTOLNO MESTO.

Budimpešta. »Magyar Hirlap« poroča, da je srbska vlada sklenila, **da začasno proglasi Skoplje kot glavno mesto Srbije.**

AVSTRIJA NE BO ANEKTIRALA SRBIJE.

Budimpešta, 7. avgusta. Ogrskemu korespondenčnemu uradu naznanjajo iz Londona: Avstro-ogrski veleposlanik je izjavil v imenu svoje vlade, da Avstro-Ogrska ne bo anektirala Srbije, niti uničila njene suverenitete. Tudi novopazarskega sandžaka ne bo anektirala.

Bulgarija.

OBSEDNO STANJE NA BULGARSKEM.

Sofija, 8. avgusta. (Kor. urad.) Od merodajne strani se izve, da bo vlada v jutrijšnji seji bulgarskega sobranja stavila predlog, **da se z ozirom na zapleteni mednarodni položaj proglasi v Bulgariji obsedno stanje.**

BULGARSKA VLADA JE ODSTAVILA SVOJEGA POSLANIKA V PETERBURGU.

Sofija, 8. avgusta. (Kor. urad.) Takoj, ko je bulgarska vlada izvedela, da njen poslanik v Peterburgu general Radko Dimitrijev nastopa tako, da njegov nastop nikakor ni v skladu z nevtraliteto Bulgarije, **je poslanika takoj odstavila.**

Sofija, 8. avgusta. Kor. urad.) Bulgarski poslanik v Peterburgu general Radko Dimitrijev je prosil za odpust ter stopi kot prostovoljec v rusko armado.

PRIZADEVANJE SRBIJE RADI NEVTRALITETE BULGARIJE. — OZEMLJE VARDARJA KOT PLAČILO.

Bukareški listi javljajo iz Sofije: Srbska vlada se trudi, da pregovori Bulgarijo glede nevtralitete v avstrijsko - srbskem konfliktu. Srbski general Radko Dimitrievič se je podal po naročilu srbske vlade v Sofijo, da se tozadevno pogaja z bulgarsko vlado. Govori se, da je Srbija pripravljena kot plačilo za nevtralitet o Bulgarije Bulgariji odstopiti ozemlje Vardarja.

Vojska z Angleško.

ANGLEŠKA POMNOŽI SVOJO ARMADO ZA 500.000 MOŽ.

London, 7. avgusta. (Kor. urad.) V angleški spodnji zbornici je premierminister Asquith v imenu vojnega ministra prosil dovoljenja, **da Angleška pomnoži svojo armado za 500.000 mož.** Zbornica je navdušeno pritrjevala.

ANGLEŠKA ZAPLENILA ŠE NEKAJ TURŠKIH LADIJ.

Carigrad, 9. avgusta. (Koresp urad.) Uradno se poroča, da je Angleška zaplenila v angleških ladjedelnicah tudi turški dreadnought »Rešadije« in dva turška torpedorušilca, ki je vsak imel 1750 ton in ki sta bila zgrajena za Chile, od katere jih je Turčija kupila. Zaplenjena dreadnoughta »Osman« in »Rešadije« je Angleška uvrstila v angleško bojno mornarico pod imenoma »Azin Courrt« in »Erim«.

EN NEMŠKI PARNIK IN ENA ANGLEŠKA KRIŽARICA SE POTOPILA.

Berolin, 8. avgusta. (Kor. urad.) Nemški parnik »Marija Lujiza«, ki posreduje promet med kopališči, je ob izlivu Themse polagal mine ter je bil od angleških torpednih rušilcev napaden. Mala angleška križarica »Amphion« je parnik »Marija Lujiza« potopila, pri tem pa sama zadela ob mino in se tudi potopila. Od posadke na angleški križarici je utonilo 130 mož, 150 se jih je rešilo. Tudi od posadke nemškega parnika »Marija Lujiza« je polovica rešenih.

ODHOD SOVRAŽNIH LADIJ IZ ANGLEŠKIH PRISTANIŠČ.

Angleška vlada je izdala proklamacijo z določili glede kontrebande, ki določajo, da morajo vse sovražne ladje najkasneje do 14. avgusta opolnoči zapustiti angleška pristanišča.

ANGLEŠKA MORNARICA.

Berolin. Angleška mornarica se je takoj po napovedbi vojske koncentrirala v dva dela. Prvi del brodovja se je postavil v kanal Portsmouth-Calais, da ga zapre, vsled silnega viharja so pa morale ladje iskati zavetja.

Kaj bo z Japonsko?

Berolin, 9. avgusta. (Kor. urad.) Wolfov urad javlja iz Tokia: Z ozirom na svojo zvezo z Angleško Japonska še ni izrekla nikake nevtralitetne izjave. Kaj stori Japonska bo odvisno od dogodkov na morju na Daljnem Vzhodu.

Dunaj. Tukajšnjemu japonskemu poslaniku je dovolila japonska vlada v Tokiju, da sme vojaški ataše japonskega poslaništva, polkovnik Kanaja, odpotovati v glavni vojni stan proti Srbiji.

Zveza Angleške s Portugalsko.

Lizbona, 9. avgusta. (Kor. urad.) V senatu in zbornici je bilo eksekutivni oblasti naročeno ščititi v vsakem oziru javne in državne interese. Ministrski predsednik je ob živahnem pritrjevanju izjavljal, **da Portugalska v nobenem slučaju ne bo pozabila na svojo zvezo z Angleško.** Ta izjava pa ne pomeni, da bi Portugalska takoj zapustila svojo nevtraliteto.

Italija.

Rim, 6. avgusta. Listi se boje, da bi se nemško vojno brodovje iz Sredozemskega morja moglo zateči v italijansko vojno pristanišče Spezzia. V tem slučaju bi morala Italija nemško brodovje razorožiti ali pa se zaplesti v vojno.

Rim. V Italiji je proglašen moratorij za 20 dni.

Razna poročila.

VTIS PRAŠKIH PATRIOTIČNIH MANIFESTACIJ. NEMŠKI KONZUL V PRAGI ČEHOM.

Praga, 8. avgusta. (Kor. urad.) »Narodni Listy« priobčujejo bilježko, v kateri nemški konzul v Pragi obžaluje, da ga ob manifestacijah pred nemškim konzulatom v Pragi ni bilo doma. Pravi, da smatra za svojo dolžnost sporočiti v Nemčijo o patriotičnih izjavah in bo to povsod v nemških deželah sprejeto z največjim veseljem in zadoščenjem.

»NARODNI LISTY« O ČEŠKO-NEMŠKIH MANIFESTACIJAH V PRAGI.

Praga, 8. avgusta. (Kor. urad.) »Narodni Listy« pravijo pod naslovom »Pobratimstvo med Čehi in Nemci«: Pri včerajšnji manifestaciji se je čul tudi klic o češko-nemškem pobratimstvu. To z veseljem beležimo. Manifestacij so se udeležili tudi možje iz nemško-radikalnega tabora in iz krogov nemškega »Turnvereina«. Pri zgoraj omenjenem klicu je izbruhnilo velikansko navdušenje. Mi to registrirámo.

TUDI OGRSKI DOMOBRANCI POJDEJO V BOJ.

Budimpešta, 7. avgusta. (Uradno.) Uradni list objavlja kraljevo vojno povelje, glasom katerega morajo tudi domobranci na bojišče.

KAKO BO ŽIVEL NEMŠKI CESAR MED VOJSKO.

Nemški cesar bo gotovo šel tudi na vojsko. Viljem je zelo skromen. Na vojaških vajah in na lovu leži na trdi blazini; glede na jed ni izbirčen. Najbrže bo stanoval tako, kakor ob vajah. Če se med vajami nastani v mestu, stanuje v hiši, a na prostem. Zanj zgrade lope, ki so zelo priproste, da ga varujejo pred mrazom in mokroto. Lope so iz lesa in železa, podobne malim hišicam. Tla so iz hrastovih desk. Vsaka lopa obsega 6 m²; oprava je spletena. Cesar spi na priprosti vojaški postelji. Kuhinjo vozi avtomobil, ki ima ognjišče in hladilnico. Posode je za 12 oseb. Avtomobil vozi tudi velik jedilni šotor. Šotor je 6 m dolg, 4 m širok in 3·6 m visok. Ognjišče ima pet lukenj. Kuha se s špiritom.

BRIEY ZASEDEN OD NEMCEV.

Briey je 5 km oddaljen od francosko-nemške meje in leži komaj 20 km proti severozahodu od nemške trdnjave Metza. Šteje do 2300 prebivalcev, ima tkalnice in železolivarne in je zadnja postaja na železnici Conflans - Briey. Briey je glavno mesto istoimenskega kantona, ki ima 17 občin z 17.000 prebivalci. Kanton Briey je eden od šestih kantonov okraja Briey, ki leži v departementu Meurthe et Moselle. V bližini je kraj St. Privat, ki je bil v bitki pri Gravelotte, 18. avgusta 1870, oporna točka francoskega desnega krila, ki ga je tvoril 6. armadni zbor pod poveljstvom Canroberta.

GRADNJA ŽELEZNICE BANJALUKA—JAJCE IN ŠAMAC—DOBOJ ODGODENA.

Dunaj. (Uradna izjava.) Ofertna pogajanja za zgradbo bosensko-hercegovinskih železniških prog Banjaluka—Jajce in Šamac—Doboj so bila z ozirom na obstoječe razmere odgodena na nedoločen čas.

ALBANIJA IN VOJSKA.

Drač, 6. avgusta. (Zas.) Vsled mobilizacije na Nizozemskem so zapustili vsi nizozemski častniki Drač in so se vrnili na Nizozemsko. V Draču se govori, da se radi vojske odpokliče domov mednarodni vojaški oddelek. Vojne ladje so iz Drača že odplule.

Časopisje in vojska.

Eden najvažnejših naukov, ki ga je prinesla rusko-japonska vojska, je ta, da mora časopisje o premikanju čet, mobilizaciji, o raznih načrtih in namenih lastne armade strogo molčati.

Rusi in Japonci, obe stranki, so silno prikrivali svoje vojne operacije, zlasti pa Japonci. Ti so znali svoje odredbe in namene tako imenitno prikriti, da so bili Rusi neštetokrat presenečeni. Zato se je pa tudi ves svet čudil njihovim zmagam.

Danes je popolnoma jasno, da je prikrivanje in strog molk o bojnih operacijah ena prvih in najnujnejših zahtev, ki jih zahteva vojska od časopisja. Z notico, ki jo prinese časopis par dni pred izbruhom vojne ali pa pred glavno bitko, pripravi list armado lahko ob zmago. Deset vrst, objavljenih v vojskinem času ob neprimernem času in neprimernem kraju napravi lahko velikansko škodo, ki je ne more nobena armada več popraviti in ki odloči lahko usodo države.

V rusko-japonski vojski je japonska mornarica dosegla velikanske uspehe na morju. Če bi vprašali japonske mornarje, kakšni okolnosti imajo te uspehe pripisovati, bi brezdvomno potrdili, da ima tajnost in strogo molčanje o operacijah mornarice največ zaslug za to.

O taktiki, o načinu vojskovanja, o raznih načrtih gredo mnenja vojskovodij narazen, eni sodijo tako, drugi drugače. O tem pa, da je treba priobčevanje vesti in novic o gibanju vojnih sil strogo nadzirati in časopise imeti vedno pod strogo kontrolo, v tem so vojskovodje vsi edini. Zato imajo tudi vse države primerna sredstva in zakone, ki se jih v vojski poslužujejo, da širjenje takih vesti preprečijo. Za pomoč v vojski in za dosego zmage so taki zakoni veliko več vredni kakor še tako povišanje proračuna za armado. Pomisliti je treba, da je vojskovodji veliko težje boriti se proti sovražniku, ki ve, kje stoji, koliko ga je in kakšne cilje zasleduje njegov nasprotnik.

Par zgledov! V vojskah, ki jih je imel Napoleon preteklo stoletje z evropskimi vladarji in državami, je neštetokrat porabil podatke angleških listov, ki so pisali o armadah zveznih vladarjev. Francoski general Berthier je pisal svojemu tovarišu Masseni sledeče pismo: Mi imamo jako dobre podatke o Angležih, skoro boljše kakor jih imajo sami. Cesar Napoleon bere angleške liste, zlasti tiste, v katerih opozicionalni poslanci lorda Wellingtona kritizirajo in govore o njegovih operacijah v vojski.

Napoleon sam je že leta 1800 prepovedal vsem listom pisati o premikanju armade in mornarice. Vedno je zasledoval pazljivo pisavo domačih listov, pa tudi drugih tujih držav. Zato pa niso njegovi sovražniki nikoli ničesar vedeli o njegovih načrtih in ciljih.

V Krimski vojski leta 1854. so Rusi izvedeli iz francoskih listov, da mislijo Angleži in Francozi napasti Sebastopol od vseh strani in ga vzeti. Rusi so takoj nato utrdili trdnjavo in jako uspešno dolgo časa držali.

V meščanski vojski v Zedinjenih državah leta 1864. je general Sherman izvedel iz listov severne polovice, da mu mislijo odvzeti vsak dovoz živil in hrane. Zato je še o pravem času ta načrt preprečil.

Takih zgledov bi lahko navedli na kupe. Danes so take stvari skoro izključene. Vojno ministrstvo pazno zasleduje pisavo listov in brez njegovega odobrenja in potrdila ne pride ničesar važnega v list. Ravno tako so tudi vse vesti z bojišča pod strogo kontrolo in izključeno je, da bi vojni cenzorji kako važno vest, ki bi lahko sovražniku dobro služila, prezrli.

Naročajte „Slovenca“!

Dnevne novice.

+ **Cesarjevo priznanje avstrijskemu časopisju.** C. kr. korespondenčni urad poroča: Njegovo Veličanstvo je blagovolilo izraziti svoje živahno zadovoljstvo o patriotičnem stališču avstrijskega časopisa povodom sedanje svetovne krize in je naročilo, naj se to splošno razglasi.

+ **Deželna podporna akcija.** Ponovno opozarjamo vse občinske in župne urade, da naj se nemudoma osnujejo krajni odbori, ki jih je zaukazal deželni odbor. Centralna akcija se bo mogla ozirati le na tiste okraje, kjer bodo lokalni odbori uspešno delovali. Nujno potrebno je, da se v vsaki občini in župniji ustanovi pomožni odbor.

+ **Koroški Slovenci za »Rdeči križ«.** Zadnja številka »Mira« prinaša oklic na koroške Slovence, naj sodeluje vse ljudstvo in podpira »Rdeči križ« po svojih razmerah. Slovenci so si osnovali tudi poseben pomožen odbor, ki bo podpiral in širil med ljudstvo smisel za podporo »Rdečega križa« in vseh akcij c. kr. vlade za pomoč družinam rezervistov.

+ **Kako navaden občinski stražnik umeva patriotizem.** Občinski stražnik Franc Schmette v Eisenerzu je izročil občinskemu uradu srebrno medaljo s podobo ruskega carja in se ob tej priliki izrazil: **»Sramujem se nositi častni znak tistega, ki je izzval ogorčenje Avstrije in Nemčije s svojim nečuvenim postopanjem«.** To medaljo je Schmette dobil ob priliki navzočnosti ruskega carja v Mürzstegu. Isto kot za rusko odlikovanje velja za vsakega Avstrijca in vsako Avstrijko **tudi glede srbskih odlikovanj!** V sedanjem času, ko uradni dokumenti o sarajevskem umoru tako jasno govore, za nobenega Avstrijca tako odlikovanje ni častno! Naj bi takoj vsi, ki imajo kaka odlikovanja, posnemali navadnega občinskega stražnika v Eisenerzu, ki je pokazal, kaj je patriotizem in pravi takt!

+ **Spominski dan.** V petek, dne 7. t. m., je minilo 100 let, odkar je princ Evgen zavzel Belgrad.

+ **Podpredsednik tržaškega višjega deželnega sodišča** je postal dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v Gorici Henrik Cazafura. — Predsednik trgovskega in mornariškega sodišča v Trstu dr. Anton Perisić je imenovan za dvornega svetnika.

— **Za vojna kurata** sta bila poklicana frančiškana p. Albin Poljanec iz Brežic za garnizijsko bolnišnico v Ljubljani in p. Janez Žurga iz Novega mesta v Zagreb. Zadnji odide na bojno polje. Poleg teh dveh je bilo pozvanih pod orožje tudi 18 bratov lajikov.

— **Tečaji v svrho pomožnega sodelovanja pri strežbi bolnikov in v javni zdravstveni službi.** Po vzoru že vpeljanih tečajev za pomožne bolniške strežnice namerava se ustanoviti tudi tečaje za strežnike, ki se naj jih udeležijo medicinci prvih semestrov in pa slušatelji drugih fakultet, oziroma visokih šol. Dalje naj se usposobljeni kandidati medicine izvežbajo v svrho pomožnega sodelovanja v javni zdravstveni službi, posebno pri odvračanju epidemij, da v slučaju potrebe lahko sodelujejo v tej važni panogi javnega zdravstva. Vsled tega se vabijo doma bivajoči medicinci in drugi visokošolci, ki niso bili vpoklicani v vojaško službo, da se predstavijo v zdravstvenem oddelku c. kr. deželne vlade, kjer se sprejemajo priglasi vsak dan od 10. do 12. dopoldne in kjer je dobiti tudi nadaljna pojasnila. Na podlagi priglasitev se bode ukrenilo vse potrebno glede teh tečajev.

— **Ustanovitev vojnega preskrbovalnega urada.** C. in kr. vojno ministrstvo je na Dunaju (IX./3, Schwarzspanierstraße 15, pisarna mornariškega društva) pod vodstvom gosp. fml. Ivana Löbla, predstojnika IX. oddelka, ustanovilo vojni preskrbovalni urad, ki naj služi kot oficijelna centrala za vsako vrsto prostovoljne pomoči, izvzemši skoro popolnoma dovršene organizacije oskrbe bolnikov ter ranjencev (Rdeči križ) in za oskrbo družin vpoklicancev (deželno brambno ministrstvo in politični deželni uradi). Ta urad naj seveda ne ovira nobenih že obstoječih ali se prostovoljno snujočih organizacij (društev, odborov, zbirališč itd.), temveč naj pospešuje prostovoljno pomoč s svetom in dejanji, pripravlja naj sistematično pot ustanovitvi nadaljnih takih prostovoljnih organizacij po celi monarhiji in v naših kolonijah v inozemstvu. Vodi naj s svojim uradnim, popolnoma nestrankarskim značajem celi veliki preskrbovalni akciji — kolikor ne prideta Rdeči križ in preskrbovanje rezervistov v poštev — po celi monarhiji do končnega cilja, naj bo zbirališče vseh tozadevnih patrijotičnih stremljenj in skrbi naj za kolikor možno praktično dosego nameravanega cilja. Obenem naj deluje vojni preskrbovalni urad kot uradna poizvedovalnica za vojno v najrazličnejših krajih prostovoljne pomoči. Pri tem uradu se naj poiščejo vsa poizvedovanja, migljaji

in nasveti, ki služijo stremljenjem posameznih že obstoječih ali šele snujočih se odborov pod popolno varnostjo lastne samostojnosti pri izvrševanju vojne preskrbe za celotno oboroženo moč. Povabijo se tedaj vse one osebe, društva, odbori itd., ki hočejo delovati v označenem smislu na tem polju vojaške pomoči, da se obrnejo na vojni preskrbovalni urad c. in kr. vojnega ministrstva (Dunaj, IX./3., Schwarzspanierstraße 15). Vojni preskrbovalni urad prevzema tudi denarne prispevke za vsak namen pomoči in se bodo taisti neutegoma oddali na pristojno mesto. Zbira darove za vdove in sirote padlih in radodarna darila v boju se nahajajočim vojakom, kakor tudi pospešuje in organizira vsakovrstno pomoč. Občinstvo se opozarja, naj se darov iz naturalij, ki se lahko pokvarijo, ne pošilja. Za taka darila naj se raje poprej vpraša pri uradu. Dopisuje se v vseh jezikih monarhije.

— **V spomin pokojnega prestolonaslednika.** Iz Splita poročajo: Tukajšnji pravaši so prosili mestno občino, da bi se Belgrajska ulica imenovala odslej »Ulica Franc Ferdinanda«, dosedanja ulica »Brankov prilaz« pa »Ulica Sofija Hohenberg«.

— **Odgoditev in prekinjenje zapornih kazni.** C. kr. korespondenčni urad poroča, da je cesar naročil justičnemu ministru, naj se za one osebe, ki so prizadete po mobilizaciji, odgodijo ali prekinejo zaporne kazni, ako kazni ne presegajo šest mesecev. Cesar obljublja, da bo te zaporne kazni odpustil, ako bodo prizadeti zvesto vršili svojo vojaško dolžnost.

— **Preki sod na Hrvaškem.** Iz Sušaka poročajo: Tu so prilepili lepake, ki naznanjajo odredbo bana, s katero se proglašuje preki sod za celo Hrvaško.

— **Hrvaški prostovoljci.** V Šibenik je došlo 516 prostovoljcev, starih od 18 let naprej. Tudi v Solinu se je prijavilo nad 100 prostovoljcev. Prostovoljci so dobili puške in bodo stražili mejo, tovarne, vodovode in drugo. Iz vseh krajev prihajajo poročila, da se prijavljajo prostovoljci.

— **Ženitev v armadi.** Cesar je z odlokom od 1. t. m. naročil vojnemu ministru, da sme izdati častnikom in uradnikom, ki pripadajo stalnemu vojaštvu, dovoljenje za ženitev proti poznejšemu zavarovanju predpisane (toda zmanjšane) ženitbene kavcije. Ta Najvišja odločba velja tudi za mornarico.

— **Požrtvovalni zagrebški brivec.** Včeraj popoldne je izobesil v svojem izložbenem oknu brivec g. Fran Karas oglas, v katerem pravi, da brije in striže tiste vojake brezplačno, ki so poklicani pod vojne zastave. K temu brivcu je prišlo toliko vojakov, da je včeraj zvečer še ob pol 11. uri brilo in striglo vse osobje Karasovega brivskega salona. Štirje pomočniki, gospodar in vajenec so obrili in ostrigli včeraj popoldne okoli 300 vojakov. Za nagrado je prosil požrtvovalni brivec od vsakega vojaka samo — podpis; kdor se ni znal podpisati, se je samo podkrižal.

— **Celjski »Narodni List«** je prenehal izhajati.

— **Splitski »Dan«,** katoliško glasilo Dalmacije, je pričel izhajati kot dnevnik.

— **Umrl** je v Zagrebu umirovljeni učitelj in organist župne cerkve sv. Marka Avgust Matoš, star 65 let.

— **Umrl** je v Pulju vlakovodja državne železnice J. Dietrich.

— **»Hrvatska Misao« v Šibeniku** je pričela izhajati kot dnevnik.

— **Za vrhovnega upravitelja sanitetne službe** na Hrvatskem je imenovan grof Miroslav Kulmer.

— **O raznih aretacijah poročajo** posebno nemški listi v Celovcu in Mariboru. Priobčujejo aretacije Slovencev, a iz poročil drugih nemških listov v Avstriji posnemamo, da je vsled nepremišljenih izrazov aretiranih tudi mnogo Nemcev. Nemški listi sami so poročali, da so iz previdnosti zaprli v nemških alpskih deželah okoli 300 ljudi. Niti na um nam ne pride radi tega sumničiti kak narod. Celovške »Freie Stimmen« poročajo, da je bil aretiran župnik v Vetrinju pri Celovcu J. Schneditz, »Marburger Zeitung« poroča, da so odpeljali v zapore župnika v Lembahu in da ga je množica pri Mariboru kamenjala, dalje župnika v Cirkovcih, v Framu in kaplana v Jarenini. Te aretacije se bodo seve kmalu pojasnile, in kadar dobimo uradni rezultat, bomo o tem kaj več izpregovorili. Dalje poročajo nemški listi, da so aretirali bivšega župana v Črešnjevcih Simona Pušnika, v Ptuju so zaprli nadučitelja slovenske okoliške šole Vabiča, dalje dninarja Tomaža Krajnca in trgovskega pomočnika Brenčiča. Aretirali so tudi sodnijskega pisarja Frasa in dijaka maturanta Brumena, oba v Ptuju. V Ormožu so zaprli učitelja Serajnika, v Opatiji poslanca dr. Červarja in zdravnika dr. Pogačiča. V Kupetincih pri Ljutomeru so zaprli privatnega uradnika Alojzija Goruzi in nekega Franca Križaniča. — Na mariborskem glavnem kolodvoru so aretirali slikarskega pomočnika Janeza Vezjaka iz Peker. — Vest, ki smo jo posneli iz »Slov. Naroda«, da bi bil aretiran v Brežicah dr. Janko Matko, ni resnična.

— **Afera brivca Radojčiča na Dunaju.** Razdražena množica je v Habsburgovi ulici demolirala lokal brivca Marka Radojčiča, ker se je razneslo, da je mož napravil o Avstriji ponižujočo opazko. Radojčiča je množica pretepla. Le s težavi ga je policija obvarovala, da ni prišlo do najhujšega in ga odvedla na mestni komisarijat. Tam zaslišan je odločno ugovarjal, da bi bil dotično opazko izustil. Pač pa je zatrjeval, da so ga namenoma zasramovali. Možu niso mogli dokazati kaznjivih besedi in nato takoj izpustili.

— **Princ Hohenlohe — prostovoljec.** Iz Trsta je odšel na bojišče tretji sin namestnika, princ Hubert Hohenlohe.

— **Aretiran zarotnik.** Sarajevski listi poročajo, da so v Makarski aretirali neko osebo v trenotku, ko je hotela vreči bombo pod parnik »Gödölö«. Dognali so, da se piše Uroš Čarlija in da je bil član zarote, ki je učinila sarajevski umor. Čarlija sam priznava, da je bil 28. junija v Sarajevu.

— **Avtomobilna vožnja iz Kranja v Ljubljano.** Ločani so posodili Kranjcem avtomobil, ki je pričel voziti med Kranjem in Ljubljano. Občinstvu je prav dobro došel, zato se ga v obilni meri poslužuje. Odhaja iz Kranja z glavnega trga vsak dan ob 7. uri zjutraj in popoldne ob pol dveh; vrača pa se iz Ljubljane z dvorišča »pri Figovcu« ob 11. uri dopoldne in ob 6. uri zvečer. — Vozi okrog tričetrt ure. — Ta avtomobilna vožnja se je uvedla zaradi tega, ker vozi te dni z Gorenjskega v Ljubljano in nazaj za civilni promet (z legitimacijami) samo po en vlak na dan, ki prevozi na uro le 13 km. Cena avtomobilni vožnji je tja in nazaj 4 krone.

— **Aretacije.** V četrtek so na Bledu zaprli dva sumljiva in izogibajoča se lanta radi potepuštva. Eden, po imenu Franc Schmidt, samski, laborant iz Hildensteina na Pruskem, drugi, Robert Brojenzen, samski, tapetnik, iz Bergena na Norveškem. Oba so oddali sodišču.

—**Aretacije v Dalmaciji.** Hrvatski listi poročajo, da so bili aretirani v Šibeniku: Marko Mirković, trgovec (Srb), Dinko Sirovica, Marko Triva, pisar v okrajni bolnici Milanković, natakarica v gostilni Jerke Grubišića (Srbkinja), Bakašun in Mihael Kovačević. — V Šibenik so privedli dva Črnogorca, ki sta osumljena špionaže. 33 aretirancev je pripeljanih na parniku finančne straže »Dubrovnik« v jetnišnico v Šibeniku. — V Vodicah je aretiran Pavel Roca. — V Splitu so aretirani: dr. Smodlaka, državni poslanec, profesor Stefanini, brat že aretiranega dr. Škarice don Mate Škarica in soproga državnega poslanca dr. Gaje Bulata, predsednika srbohrvatske nacijonalistične »Ženske narodne udruge«. — V Trogiru je aretiran kazenski zagovornik Josip Košćina. — V Klisu sta aretirana nadučitelj Grimani in občinski tajnik Boban. — V Zadru je aretiranih več mladih ljudi, med njimi tajnik akademičnega kluba in profesor pravoslavnega bogoslovja Kalik.

— **Umrl** je v Gradcu c. kr. komornik, komtur viteškega reda Karol baron Wucherer, star 96 let.

Svakinja in snaha — ubijalki. Iz Šida v Slavoniji poročajo: V vasi Batrovci je lansko leto nenadoma umrl kmet Živan Vučković. Njegovo smrt so na vse načine razlagali, ali nihče si ni upal javno povedati svojega mnenja. Mrliča je preiskal mrtvaški ogleda; na njem ni našel ničesar sumljivega. Te dni je pa prišlo do prepira med ženo pokojnega, Ano, in snaho Vukosavo, v katerem je snaha rekla Ani v obraz, da je umorila svojega moža. Ta prepir so slišali sosedje in so celo zadevo naznanili pristojni oblasti. Preiskava je dognala, da ste obe morilki. Ponoči med 13. in 14. marcem l. 1913. sta se priplazili v sobo, kjer je ležal Živan Vučković; ovili sta mu jermen okoli vratu in ste ga tako dolgo vlekli, dokler se ni nesrečni mož zadušil. Same ste pa pripovedovali po vasi, da ga je zadela kap. Vzrok zločina je bil večni prepir med njima.

— **Alkohol na kolodvorih v Nemčiji prepovedan.** Po vseh kolodvorih v Nemčiji so prepovedali prodajati alkoholne pijače (pivo, vino, žganje). Tako vojaštvu kakor civilnemu prebivalstvu se smejo prodajati le brezalkoholne pijače. Tozadevni prestopki se bodo kaznovali z denarno globo 600 mark.

— **Potres v srednji Aziji.** Iz Pulja poročajo: Tukajšnja potresna opazovalnica je zabeležila močno potresno gibanje v približni daljavi 5200 km. Potresna katastrofa je bila najbrže v srednji Aziji.

Natančen **zemljevid Srbije** in drugih balkanskih držav, ki bo zelo dobro služil zasledovanju vojnih dogodkov med Avstrijo in Srbijo, dobi brezplačno, kdor naroči krasno, z vsakovrstnimi vojnimi podobami bogato opremljeno, zelo zanimivo in poučno knjigo »Vojska na Balkanu«. Knjiga s priloženim velikim zemljevidom vred ima zelo nizko ceno in stane elegantno broširana samo 6 K 50 vin. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

VI. izkaz mestnemu magistratu došlih darov za rodbine vpoklicanih vojakov. Jelena Kajzel 10 kron, Avgust Agnola 30 K, Svete M. 3 K 25 h, Kušljan Anton 6 K 60 in 25 K, Amalija dr. Pogačnikova 10 K, dr. Egger Ferdinand 50 K, Klein Anton 3 K, Hubad Matej 10 K, Verein für Armenpflege 100 K, Seemann Matilda 20 K po pomožnem društvu Rdečega križa, Hlavka A. 10 K, Domladiš Josip 50 K, gospa dr. pl. Schöppl 50 K, Mühleisen Marija 25 K, vsi po pomožnem društvu Rdečega križa; Morgutti Valentin 6 K, Vernik Alojz 10 K, Hubad Fran, dež. šol. nadzornik 10 K, Zupančič Jakob 10 K, Roza dr. Kavčičeva 20 K, dr. Novak Fran iz kazenske poravnave med gg. J. Seidlom in Ivan Cuzakom 100 K, Jeglič Ana in Gabrijela 4 K, Kolar Matija, stolni dekan 50 K, dr. Henrik pl. Cron s soprogo 10 K, Strojevodje in namestniki južne železnice (kurilnica) mesto nameravane veselice 35 K, Ivan Sušnik, stolni kanonik 5 K, Andrej Senekovič, c. kr. vl. svetnik 20 K, gdč. Filomena Senekovič 10 K, tvrdka brata Vokač 20 K.

Potrebe so z vsakim dnem večje, zato naj bi vse ljubljansko prebivalstvo tekmovalo v pošiljanju darov. Če kedaj, velja sedaj klic: Odpri srce, odpri roke!

lj **Vojnokirurgično predavanje.** Kakor poroča deželno in gospejno pomožno društvo »Rdečega križa«, prevzel je višji sanitetni svetnik dr. E. Šlajmer radovoljno nalogo, prirediti v torek, dne 11. t. m. ob 6. uri zvečer v učni sobani porodniškega oddelka deželne bolnišnice zgolj zdravnikom namenjeno predavanje »o modernem zdravljenju ran s posebnim ozirom na izkušnje, pridobljene na bojiščih«. Obenem bo eden gospodov vojaških zdravnikov demonstriral tehniko prve obveze. K navedenemu predavanju se s tem vabijo vsi gospodje zdravniki.

lj **Nabiranje smodk za vojake.** V glavni trafiki v Celovcu so postavili nabiralnike, kamor lahko vsak kadilec vrže smodke, cigarete in tobak za vojake. Lepo bi bilo, ako bi se tudi v Ljubljani vpeljalo po trafikah kaj podobnega!

lj **Učenci II. mestne deške ljudske šole,** ki se še niso oglasili, pa bi radi prevzeli ob času vojne kako delo, se lahko oglasijo vsak dan od 1. do 2. ure popoldne tudi v stanovanju voditeljevem v Ilirski ulici 27, če bi jim dopoldne ne bilo mogoče priti v šolo.

lj **Glede sladkornega podkartela** se je vložila danes zopetna vloga na deželno vlado, in sicer v smislu našega včerajšnjega dopisa.

lj **Kje ste?** V seznamu plemenitih darovalcev vsot za žene in otroke vojaških vpoklicancev pogrešamo imena nekaterih znanih premožnih oseb. Apeliramo na njihovo vest: usmilite se in žrtvujte nekaj kron za obupane družine! Pridite na magistrat pogledat te srce pretresujoče prizore! Žene obrtnikov, delavcev in začasnih nastavljencev najrazličnejših poklicev se gnetejo pred pisarnami obupane, jokajoče, od sramu trepetajoče, saj niso vajene prosjačiti. Toda prositi morajo za svoje otročiče, ki so jih jim pustili brez kruha v boj za domovino pozvani možje ali sinovi. Od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne imata dva magistratna uradnika polne roke dela, da nakazujeta nujne podpore, in troje magistratnih uslužbencev ne zmaguje dela za sestavljanje prošenj za državno podporo. Potreba je velika, prosilk ogromno, sredstev še malo! Odzovite se pozivu župana dr. Ivana Tavčarja vsi, ki količkaj morete utrpeti vsaj nekaj kron! Po gostilnah in trgovinah dajo vojaki zdaj prav mnogo zaslužiti. A med usmiljenci pogrešamo imena nekaternikov, ki prav v tej dobi zelo dobro žanjejo. Kje so? Opozarjamo, da sprejema mestni magistrat tudi darove v tvarini (moko, kavo, čaj, kruh, meso, drobovje i. dr.) ter vse to razdeljuje med žene, ki imajo mnogoštevilne družine. Po različnih hišah ostajajo od obedov in večerij še jedila. Naj bi se gospodinje prigiasile, da morejo nasititi vsaj en lačen želodec! Magistrat rad posreduje za ubožčke, saj ima v to svrho poseben urad. Naši vojaki branijo našo domovino tam daleč ob meji. Naša sveta domovinska dolžnost je, da ubranimo lakote vojaške revne obitelji.

lj **Dajte jim dela!** Nekateri, ki niso v mirovni dobi radi delali ter so se naslanjali na razne dobrotnike in urade, si domišljujejo zdaj, ko imamo vojno, da bodo še lažje zlorabljali usmiljenost ljudi in dobrodelnost občine. Ker je Ljubljana izgubila mnogo mož, bi se moglo tem zdravim parasitom človeške družbe nakazati marsikatero nujno delo, s katerim bi si — pod primernim nadzorstvom — pošteno zaslužili svoj kruh. Vsakdo, kdor ima zdrave ude, si more poiskati dela, s katerim koristi občini, meščanom in tudi sebi. Treba je, da se uporaba brezdelnih moških in ženskih oseb organizira, ker lenuhi ne smejo odjedati podpor ženam s kopo otrok ter bolehnim starkam in starcem. Dajte ljudem dela, nadzirajte jih in omogočite, da si vsakdo svoj kruh zasluži!

lj **Umrli** so v Ljubljani: Marija Šušteršič, delavka v tobačni tovarni v p., 72 let. — Fran Gubanc, sin brzojavnega paznika vdove, 6 tednov. — Slavka Sojer, delavkina hči, 5 tednov.

lj **Škorpijon pičil otroka.** 11letna Štefanija Ravnikar, hči čevljarskega mojstra v Kolizeju, se je včeraj z drugimi otroci igrala na Degenghijevem »vrtu«. Otroka je pri tem pičil škorpijon v obraz. Dekletce so poslali v dež. bolnico.

lj **Ko je šla včeraj obiskat svojega moža žena** premožnega posestnika z Gorenjskega, se je v gostilni hotela »Lloyd« osnesvestila in so jo morali prenesti v sobo, dokler je niso z rešilnim vozom prepeljali v bolnico. Žena se nahaja na porodniški postelji.

lj **Ogenj v cukrarni v Ljubljani.** Včeraj opoldne je oddal top na Gradu dva strela, da gori v mestu. Vnele so se v nekem dimniku v cukrarni saje. Ogenj se je hitro pogasil.

lj **Preiskava mleka.** Tržno nadzorstvo je danes ob 5. uri zjutraj preiskavalo mleko. Preiskalo je mleko 130 mlekaricam in je zaradi sumljive kakovosti v 6 slučajih odvzelo. Gospodinje-mlekarice se posebno opozarjajo, da vzdržujejo snažnost. Izpraznjena posoda naj se takoj pomije s kropom in raztopljeno sodo. Z ozirom na sedanji letni čas se mleko kaj rado izpridi in ako se ne bode držala snažnost, je nevarnost, da nastane kaka epidemija, ki bi v teh hudih dneh imela nedogledne posledice, za mesto in deželo, kar se da največ preprečiti s snago.

lj **Posnemanja vredno.** Gospod Anton Kušljan, trgovec, Karlovška cesta 15, je daroval za zapuščene matere, sirote in žene v vojsko vpoklicanih vojakov eno vrečo moke in 4 kg kave. Hvala!

lj **Gremij trgovcev** je nabral med svojimi člani 521 K 60 h, kateri znesek je razdelil polovico »Rdečemu križu«, polovico pa mestnemu magistratu za podporo zaostalim. Darovale so sledeče tvrdke: Ivan Samec 100 K, Mencinger 50 K, osobje tvrdke Franc Kollmann 20 K; po 10 K so darovali: Gremij trgovcev, Ivan Mejač, Franc Stupica, Kanc, Jelačin, R. Miklavc, Češnik, Kat. bukvarna, I. C. Mayer, Josip Seunig, Benedikt & Co., Hlavka, Schneider & Verovšek, Planinšek, Kmet & Co., Čuden in Kenda; po 5 K: Ivan Bonač, Strubelj, Ivan Seunig, Mihelič, Jerančič, Klemenc, Franc Češnovar, Šterk, Korenčan, Meisetz, Skaberne, Meršol, Nemez, Hamann, Bernatovič, Nagy, Vidic & Co., Schwentner, Sedej, Stor, Dobrič, Škof, Čamernik & Wolf, Kos; Marija Čik 6 K; po 4 K: Buzzolini, Lapajne; po 3 K: Tavčar, Škof Ida, Giontini, Götzl, Strubelj, Jančar in Vok; po 2 K: Sevar, Lončar, Čadež, Šinkovic, Ravhekar, Krajec, Karolina Treo, Snoj, Pevec, Žibert, Sark in Krivic; po 1 K: Vesel in Kadivec ter Jasenc 60 h.

lj **Ponesrečeni deček.** Alfonz Breznik, 6letni sin trgovca z glasbili, je gledal predsinočnjem, kako se je med vojake hrana delila. Neki mladi hudobnež, ki je zadaj stal, je sunil dečka v hrbet, da je priletel naravnost v vojaka, ki je delil juho. Vrela juha je dečka tako opekla, da so ga morali prepeljati v deželno bolnico.

UGODNA LETINA V NEMČIJI.

Radi ugodnega stanja žetve v Nemčiji sodijo, da letošnja žetev ne zastane za zadnjima dvema izbornima letinama. Tisti del žita, ki manjka in ki ga radi vojske ne bo moglo pokriti inozemstvo, bo najbrže izravnala rž, ker ostane vsa rž radi prepovedi izvoza doma. Rži se bo zato več vživalo kakor prej. Tudi glede na krompir, ki ga bodo do 50 milijonov ton pridelali, ne bo Nemčija od inozemstva odvisna. Sladkorja producira Nemčija 2,700.000 ton, 1 milijon 100 000 ton ga gre v inozemstvo. Tudi sladkor ostane v Nemčiji kakor tudi sol.

SADJE SE IZ NEMČIJE NE SME IZVAŽATI.

Nemški državni kancler je prepoved o izvozu sadja razširil tako, da se ne sme izvažati sveže, vkuhano, suho ali drugače pripravljeno sadje in tudi ne sadne konserve.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: Jožef Gostinčar, državni poslanec.